

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT WYCHOWANIA I KSZTAŁCENIA INTEGRACYJNEGO

Warszawa, 15 października 2020 r.

DWKI-WPB.513.477.2020.BN

Pani
Agnieszka Panocka
członek zarządu Fundacji Allergia
e-mail:contact@allergia.pl

Szanowna Pani,

odpowiadając na pismo skierowane do Ministerstwa Edukacji Narodowej za pośrednictwem Biura Rzecznika Praw Obywatelskich¹, w sprawie odmowy przyjęcia do przedszkoli/szkół dzieci z silnymi alergiami, nietolerancjami pokarmowymi oraz obowiązku podawania im leków, uprzejmie informuję.

Zgodnie z art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe², organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Regulacje dotyczące organizacji szkoły oraz zasad bezpieczeństwa uczniów regulowane są w statucie szkoły na podstawie przepisów w/w ustawy.³ Obowiązkiem dyrektora placówki oświatowej (szkoły/przedszkola) jest zapewnienie dziecku bezpiecznych warunków pobytu, z uwzględnieniem opieki nad nim oraz stworzenie warunków harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne.

Dodatkowo, zgodnie z art. 155 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe w celu zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki, odżywiania oraz metod opiekuńczo-wychowawczych rodzic dziecka przekazuje dyrektorowi placówki uznane przez niego za istotne dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka. Dotyczy to w szczególności przekazania przez rodziców informacji od lekarza sprawującego opiekę nad uczniem z cukrzycą o objawach oraz sposobie postępowania w sytuacji wystąpienia zaburzeń stanu zdrowia.

Zatem, w celu zapewnienia dziecku przewlekłe choremu (np. z alergią, cukrzycą) odpowiedniej opieki, dyrektor powinien uzyskać od prawych opiekunów informacje o stanie zdrowia dziecka, w tym również o sposobie realizacji wskazanych stałych zleceń w czasie pobytu dziecka w placówce, koniecznych działaniach w razie nasilenia objawów choroby oraz o ewentualnych ograniczeniach i zaleceniach dotyczących aktywności dziecka. W przypadku zdiagnozowanej u dziecka alergii, dotyczy to również przekazania przez opiekunów prawnych informacji od lekarza sprawującego opiekę nad dzieckiem o objawach oraz sposobie postępowania w przypadku wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego.

¹ Pismo VII.7037.164.2020.AT z 21 września 2020 r.;

² Dz. U. z 2020 r. poz. 910;

³ art. 98 ust 1 pkt 4-7 (Dz. U. z 2020, poz. 910).

W sytuacji, gdy podczas pobytu w placówce zaistnieje konieczność podania dziecku leku bądź zastosowania innych działań – niezbędne jest upoważnienie przez rodziców dziecka do podejmowania tych działań oraz pisemna zgoda pracownika szkoły, przedszkola, żłobka.

EpiPen Jr. jest lekiem stosowanym we wstrząsie anafilaktycznym, tzn. w stanie bezpośredniego zagrożenia życia. Starsze dziecko, u którego zdiagnozowano alergię zwykle ma przy sobie lek (ampułkostrzykawkę), zakupiony przez rodziców na podstawie recepty wystawionej przez lekarza. Udzielenie pierwszej pomocy wymaga właściwych umiejętności. Z tego względu przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴ określono obowiązek przeszkolenia nauczycieli w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Do ukończenia kursu pierwszej pomocy, a także powtarzania szkolenia co dwa lata zobowiązani są również opiekunowie w żłobkach i klubach dziecięcych. Podawanie leków zleconych przez lekarza wiąże się ze sprawowaniem funkcji opiekuńczej nad dzieckiem. Leki zlecone przez lekarza dziecko przyjmuje samodzielnie lub pod nadzorem albo też podaje je rodzic (u małych dzieci). Przyjęcie odmiennej interpretacji, zgodnie z którą wyłącznie pracownik służby zdrowia (lekarz lub pielęgniarka) podaje leki osobie przewlekle chorej uniemożliwiłoby codzienne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z chorobą przewlekłą, które nie wymagają hospitalizacji. Byłoby to również sprzeczne z zasadami leczenia i samoopieki osób przewlekle chorych oraz ich prawem do samostanowienia. Jakkolwiek brak jest przepisów określających szczegółowo te elementy opieki, które mają na celu zachowanie zdrowia dziecka, przyjmuje się, że działania podejmowane przez nauczycieli i wychowawców w żłobkach, przedszkolach i szkołach mogą być analogiczne do tych, jakie w podobnych sytuacjach podejmowałiby rodzice lub prawni opiekunowie dziecka.

Podkreślić należy jednak, że podawanie dziecku leków bądź zastosowanie innych działań wymaga uzyskania upoważnienia (pisemnego) od rodziców dziecka dla osoby, która będzie te czynności wykonywała oraz zgody tej osoby. Jednocześnie, opiekę nad uczniem przewlekle chorym w czasie pobytu w szkole regulują przepisy ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami⁵, zwaną dalej „ustawą”. Sprawowanie opieki nad uczniami z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością jest zadaniem pielęgniarki lub higienistki szkolnej określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej⁶. Zadanie to obejmuje m.in. realizację świadczeń pielęgniarskich oraz wyłącznie na podstawie zlecenia lekarskiego i w porozumieniu z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej, na którego liście świadczeniobiorców znajduje się uczeń,

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604;

⁵ Dz. U. poz. 1078;

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 736, z późn. zm.

zabiegów i procedur leczniczych koniecznych do wykonania u ucznia w trakcie pobytu w szkole.

Zapewnienie właściwej opieki wymaga współpracy pielęgniarki albo higienistki szkolnej z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej, rodzicami oraz dyrektorem i innymi pracownikami szkoły. Współpraca ta polega na wspólnym określeniu sposobu opieki dostosowanego do stanu zdrowia ucznia w sytuacji konieczności podawania leków oraz wykonywania innych czynności podczas pobytu ucznia w szkole. Ustawa stanowi ponadto, że podawać leki lub wykonywać inne czynności wynikające z opieki nad uczniem przewlekle chorym może również pracownik szkoły (np. wychowawca klasy), który wyrazi na to zgodę. Dlatego ważne jest zapewnienie pracownikom szkoły należytej wiedzy i przygotowania do tego, aby w sposób bezpieczny i skuteczny mogli opiekować się uczniami przewlekle chorymi.

Zgodnie z ustawą, dyrektor szkoły zapewnia pracownikom możliwość szkolenia lub w inny sposób zdobycia wiedzy na temat sposobów postępowania wobec uczniów przewlekle chorych, odpowiednio do potrzeb zdrowotnych uczniów. Rozwiązanie to pozwala dostosować szkolenia do konkretnych potrzeb uczniów. Należy również zaznaczyć, że zarówno wyposażenie w sprzęt, aparaturę medyczną i produkty lecznicze gabinetu pielęgniarki lub higienistki szkolnej, jak również jej przenośnej apteczki pierwszej pomocy nie wskazują na konieczność posiadania leku jakim jest EpiPen Jr., jak również wydzielenia odpowiedniego miejsca na przechowywanie leków przyniesionych od rodziców dzieci przewlekle chorych. Ustalenia w tym zakresie powinny być dokonywane indywidualnie i przy wyrażeniu zgody rodziców i pielęgniarki.

W sytuacji zagrażającej życiu dziecka, która wymaga natychmiastowej interwencji, opiekun, nauczyciel, dyrektor szkoły lub pielęgniarka muszą: udzielić pierwszej pomocy oraz wezwać zespół ratownictwa medycznego (pogotowie ratunkowe). Jednocześnie mają obowiązek zawiadomić rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, którzy podejmą decyzję w sprawie dalszego leczenia dziecka.

Z poważaniem

Joanna Wilewska
Dyrektor
Departament Wychowania i Kształcenia
Integracyjnego
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Pan Mirosław Wróblewski - Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich